I чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 121. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го ЛИПНЯ (JULY) 1967 No. 121. VOL. LXXIV.

ЗАБОРОНА УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ БУЛА АКТОМ НАСИЛЬСТВА, ЦЕРКВА ІСНУЄ В КАТАКОМБАХ І СЕРЦЯХ МІЛЬЙОНІВ — СТВЕРДЖУЄ УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ІЄРАРХІЯ В СПІЛЬНОМУ ПОСЛАННІ

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 30 червня, 1967

В АМЕРИЦІ

ОБИДВІ ПАЛАТИ КОНҐРЕСУ СХВАЛИЛИ на Національну Аеронавтичну і Космічну Адміністрацію дещо менші суми, як 5 більйонів дол. на фінансовий рік, що починається 1-го липня 1967. Уряд пропонував на повітряну програму видати в новому фінансовому році 5.1 більйона дол. Палата Репрезентантів зменшила цю суму на 309 мільйонів дол., і схвалила тільки 4.79 більйона дол. Сенат втяв із Урядом запропонованої суми 249 мільйонів дол. і признав 4.85 більйона дол. Але ці зменшення не відносяться до програми вислати на Місяць астронавтів коло 1970-го року.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Д.Д. АЙЗЕНҐАВЕР закликає республіканців до єдности. Він звернувся до 25-ох губернаторів Республіканської партії з окремим зверненням, в якому просить їх відкинути всякі розходження ідеологічні та особисті та мати на увазі одну головну ціль — вибрати в 1968-му році свого президента. Сам Айзенґавер був вибраний на республіканського кандидата в 1952 році під час завзятих ідеологічних змагань та особистих зударів, і тому бажає, щоб на найближчій Республіканській Номінаційній Конвенції про вибір кандидата рішали принципові справи, бо тільки тоді можна бути певним, що вибір буде правильний і що можлива буде перемога.

ПРИРІСТ АМЕРИКАНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ в 1966-му році був найменший від закінчення другої світової війни і становив 1.15 відсотка. В 1945-му році приріст населення ЗДА становив тільки 1.05 відсотка. На початку цього року населення ЗДА виносило 198,110.000, збільшившися впродовж 1966-го року на 2,248.000 осіб. 1-го травня ц р. воно збільшилося до 198,765.000 осіб. В останніх роках приріст населення цієї країни зменшується. Найбільший приріст був 1956-го року — бо аж 1.83 відсотка. В 1960 населення збільшилося було на 1.64 відсотка, а в 1965 році тільки на 1.27 відсотка. В 1966 р. народилося 3.7 мільйона дітей, а в 1957-му році народжених дітей було 4.3 мільйона.

МИШИҐЕНСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР ДЖОРДЖ РОМНІ зробив дальший крок на шляху до здобуття номінації на республіканського кандидата на президента. Йому вдалося переконати провідників обидвох партій, що треба конче схвалити закон про стейтовий податок. Досі стейт Мишиґен не мав стейтового податку, губернатор Ромні ствердив, що без введення податку не можна було б втримати шкільництво на потрібному рівні, не можна б опікуватися здоров'ям населення і треба б було зменшити число стейтових працівників. Податкова перемога Ромні скріпила його авторитет.

МАЛОХТО ЗНАЄ ТЕ, ЩО В ЦІЙ країні діє так звана Прогібіційна партія, члени якої домагаються заборони алькогольних напоїв. Ця партія виставляє своїх кандидатів до Конґресу. Ця партія почала свою Крайову Конвенцію в Дітройті, Мишиґен. В плятформі цієї партії читаємо таке: „Пиття алькоголю мусимо визнати за головну причину вбогости, розбитих родин, злочинности нелітніх, розпусти, злочинів, політичної корупції, марновання робітних сил та катастроф на автострадах і вулицях". Шляхетна програма цієї партії, але вона не може похвалитися успіхами у виборах, бо мало таких виборців, які не п'ють алькогольних напоїв, і були б за їхню заборону.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДІН РАСК НАРАДЖУВАВСЯ з представниками південно-американських держав, приявних на Генеральній Асамблеї ОН, у справі безперервної підпільно-революційної роботи, що її веде Куба Фіделя Кастра на терені різних південно-американських країн, особливо Болівії, Венесуелі, Гватемалі і Колюмбії. Дін Раск підтримує думку, щоб у цій справі перевести спеціяльний з'їзд міністрів закордонних справ Західної гемісфери — для одностайної акції проти підривних дій Куби.

ПАПА ПРИЙНЯВ НА СПЕЦІЯЛЬНІЙ АВДІЄНЦІЇ який десяток делеґатів на міжнародну конференцію про автоматизацію, при чому справу руху за зрівнання прав і життьових умовин муринів і білих в ЗДА з'ясував Папі голова американської Крайової міської Ліґи Вітні М. Янґ. Папа погодився з ним, що самого законодавства замало, щоб у життьовій практиці скасувати всі бар'єри, існуючі між расами, та заявив, що звернеться до всіх Церков, щоб вони пропаґували „викорінити пересуди з людських сердець".

ПОЛІТБЮРО КОМПАРТІЇ СССР „ВИЧИСТИЛО" голову партійної організації в самій Москві Ніколая Г. Єгоричева. В газетах повідомлено тільки, що на місце Єгоричева призначено Віктора Ґрішіна, а Єгоричев дістав „інше призначення". Ґрішін є, чи тільки був, головою совєтських — від партії залежних — професійних спілок. Західні обсерватори в Москві твердять, що Єгоричев належав до найбільш войовничого крила компартії і його відсунули після того, як він ніби-то наполягав на недавньому засіданні ЦК партії, щоб СССР активно підтримував арабів у їх майбутній новій війні проти Ізраїлю.

У СТОЛИЦІ БІРМИ РАНҐУНІ проголошено вийнятковий стан, що обов'язуватиме також в чотирьох повітах. Проголошено його після того, як якісь два бурмійці перелізли через мур, що оточує комуно-китайську амбасаду, вбили одного члена амбасади та поранили другого. Одного вбивника схоплено, другий втік. Між Бірмою і Комуністичним Китаєм від недавна значно загострились взаємини й бірменська преса різко критикувала китайських комуністів. Пейпінґ зголосив гострий протест і загрозив „поважними наслідками".

БРИТАНІЯ ВИСИЛАЄ ДОДАТКОВИХ 700 ВОЯКІВ до своєї морсько-летунської бази Адену на південному шпилі Арабського півострова, збільшуючи тамошні свої збройні сили до 6.000 наземного війська плюс дальших 6.000 на заякорених там воєнних кораблях. Британський міністер закордонних справ Бравн заявив у парляменті, що Британія не відкликує свого рішення відійти геть з Адену й сумежної території та признати т.зв. Південноарабській Федерації повну державну самостійність, але „не хоче залишити за собою друге Конґо".

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ПЕРЕДАВ британському шарж д'аффер у Пейпінґу, Доналдові Гапсонові, гостру ноту протесту проти здогадних переслідувань і „звірств", що їх ніби доконує британська адміністрація в Гонґ Конґу. Комуно-китайська нота закидає британцям в Гонґ Конґу „варварське вбивство" сімох китайців і „безправне арештування та засудження" 1.400 китайців в Гонґ Конґу.

Рим. — Заборона існування Української Католицької Церкви в Україні „була переведена доповненням акту насильства проти релігійної свободи супроти більшости духовенства і українського католицького народу" і „ця Церква живе більше як колинебудь в катакомбах і в серцях мільйонів її вірних" — заявляє Українська Католицька Ієрархія в спільному посланні з нагоди „скреготу святкування" в підсовєтській Україні 20-річчя насильної ліквідації цієї Церкви. Послання Українських Католицьких Владик, що його друкуємо побіч, говорить само за себе. Його підписав Верховний Архиєпископ Української Католицької Церкви і кардинал Блаженніший Йосиф Сліпий та всі Владики, хоча в оригінальному тексті послання, надрукованому у „Вістях з Риму" та пересланому до редакцій газет з Риму, бракувало підпису Митрополита Українців Католиків у ЗДА, ВПреосв. Амвросія Сенишина. Негайно після одержання того послання, всч. о. Федорович із Митрополичої Канцелярії у Філядельфії повідомив телефоном редакцію „Свободи", що цей підпис пропущено помилково і просив його додати, що й робимо. Підпис усіх наших Владик поданий під текстом цього ж послання, що надруковане в українському католицькому щоденнику „Америка" з 28 червня ц. р.

Кардинал Йосиф Сліпий
Верховний Архиєпископ
Української Католицької
Церкви

СПІЛЬНЕ ПОСЛАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ІЄРАРХІЇ

Ми, Українські Католицькі Єпископи, поновно звертаємось із закликом до Вас, Брати Владики, до всього духовенства і вірних Католицької Церкви, як рівно ж і до всіх віруючих в Христа, бажаючи вказати на справжнє положення нашої Церкви на Батьківщині.

Останніми часами преса і радіо широко розголосили вістки про святкування в Україні 20-річчя знищення нашаї Української Католицької Церкви (яку від часів австрійського панування називають Греко-Католицькою), що відбулось в Україні 1946 року, і підчинення її під московську патріярхію. Радіопередачі, різні репортажі і публікації в пресі, промови та різні концертові імпрези, як рівно ж і богослужби та патріярші послання мали надати цій річниці, побіч зовнішнього апарату, виїмкового значення, відхоляючи цим рівночасно увагу від справжньої дійсности. Якщо для всіх є болючим і незрозумілим скреґіт цього святкування в цю хвилину, в пору екуменічного руху, започаткованого II Ватиканським Собором, то цей скреґіт зокрема болюче вражає нашу Українську Католицьку Церкву. Ми не хочемо вносити найменшого дисонансу до цього започаткованого діялогу, що ведеться; одначе, в ім'я правди, мусимо висловити наш жаль і водночас подати деякі вияснення в справі нищення нашої Католицької Церкви в Україні.

1. Найперше, наші нез'єдинені Брати не повинні б мати причини торжествувати з приводу зліквідування нашої Церкви, бо заборона на існування нашої Церкви була переведена доповненням акту насильства проти релігійної свободи супроти більшости духовенства і українського католицького народу.

Прилучення нашої Церкви до Московського Патріярхату на так званому „Соборі греко-католицької Церкви у Львові в днях 8-9 березня 1946 року" відбулося тоді, коли всі наші Єпископи, а саме митрополит Йосиф (Сліпий-Коберницький-Дичковський), єп. Йосафат (Коциловський), єп. Григорій (Хомишин), єп. Николай Чарнецький), єп. Никита (Будка), єп. Григорій (Лакота), єп. Іван (Лятишевський), Апостольський Адміністратор о. прелат Петро (Верґун) і інші — були вже арештовані і страждали по тюрмах або на засланні на примусових працях разом із сотками священиків і тисячами вірних в Сибірі, на Далекому Сході, в Полярії, Казахстані і Монголії, де багатьох з них віддали своє життя за віру. Отож не можна вважати прилучення нашої Католицької Церкви в Україні до Московського Патріярхату добровільним вирішенням більшости українського католицького духовенства і народу. Зрештою, відомі є слова Святішого Отця Пія XII з Енцикліки „Орієнталес омнес" з 23 грудня 1945 року.

2. Собор греко-католицької Церкви у Львові з 8-9 березня 1946 року не має жадної канонічної сили, бо в ньому не брав участи жаден канонічно поставлений єпископ; а відомо, що Собор без участи Єпископів— як це признають самі православні — не має законодавчої сили. Два єпископи там присутні — це були відпавші католицькі священики, що перейшли до православних і недавно хіротонізовані православними єпископами, і тому не слід вважати їх за канонічно законних католицьких єпископів. На зборах того „Собору" не було жадної дискусії, а хто б протиставився „возсоєдиненію", тому грозив арешт і депортація.

Так звана „Ініціятивна Група" була зовсім нечисленна і не представляла більшости ані кліру, ані Українців католиків. У своїй масі і своєму серці народ залишився вірним Католицькій Церкві і не одобрює хибного кроку дрібної меншости стероризованих, прихильників прилучення Української Католицької Церкви до Московського Патріярхату.

Традиція показує нам, що церковна єдність Української Церкви з Престолом Апостола Петра була безперерв-

(Закінчення на стор. 2-гій)

ЗДА підписують договір про зменшення мита від імпортованих товарів

Вашинґтон. — Президент Джансон уповажнив американського делеґата на женевську конференцію підписати договір, згідно з яким зменшене буде мито від імпортованих товарів. Число цих товарів доходить до 6,000, а мито буде зменшене в деяких випадках до 50 відсотків в порівнянні з теперішнім станом. Наради в справі полегші в міжнародній торгівлі почалися ще за президентури Джана Ф. Кеннеді. Зменшування мита буде здійснюватися ступнево, щоб не було великих потрясень в міжнародній торгівлі. Зменшувати мито будуть в п'ятьох „ратах", починаючи від 1-го січня 1968 року, і кінчаючи першим січня 1972 р. Ці зміни у висоті мита на імпортовані товари, коли вони вповні будуть здійснені, відчують сильно і споживачі і продуценти. Щодо споживачів, то вони відчують те, що подешевшають такі імпортовані товари, як шампанське вино, скач віски, бренди, парфуми, порцеляна, машини до шиття, телевізійні апарати, грамофони, мотоциклі, авта, яхти, окуляри, валізки, ручні торбинки і фотоапарати. Деякі мита зменшені будуть до половини. Деякі митні оплати вже тепер є низькі, як, наприклад, від імпортованих авт, і в цьому випадку зміни в цінах не будуть надто великі. Від авта, що коштує $ 2.000, тепер мито становить 125 дол., в 1973 році це мито буде зменшене до 60 дол. Більші різниці в цінах будуть на ті товари, на які мито було високе: біноклі, лямпи і парфуми. Ці товари дуже подешевшають. Тепер мито на скач віски становить 1.02 дол. від одного ґальона, воно буде зменшене до 51го цента.

ДЖЕЙМС МЕНСФІЛД ЗГИНУЛА в АВТО-КАТАСТРОФІ

Ню Орлінс. — Джеймс Менсфілд, одна з найбільш популярних американських фільмових зірок, згинула в минулий четвер 29-го червня ц.р. вечером, коли її авто вдарило з-позаду у причіпний вагон. За кермою був 20 річний Роналд Ґаррісон, а поруч із Джеймс Менсфілд ще її 40-річний адвокат Семюел Броді. Всі вони троє згинули. Зате троє малолітніх дітей артистки, які сиділи на задньому сидженні автомобілю, зазнали тільки невеликих пошкоджень.

Хірург про рану президента Кеннеді

Ню Йорк. — У зв'язку з дискусією про вбивство президента Джана Ф. Кеннеді на телевізійній стації Колюмбія Бродкастінґ Систем виступав старший лікар патолог Медичного Центру шпиталю фльоти в Бетесді, Мериленд, капітан Джеймс Дж. Гюмс, який мав можливість за допомогою рентґена досліджувати рану на шиї президента Джана Кеннеді. Цей лікар твердить, що рана, від якої згинув президент Кеннеді, перейшла через шию пораненого і не зломила жадної кости. Це дає право спростовувати тих, які критикують звіт комісії Воррена, і які твердять, що рана на тілі Кеннеді була нижче. Тести мали також ствердити, чи та сама куля, яка перейшла через шию президента Кеннеді, могла поранити тексаського губернатора Джана Б. Коннеллі в груди, зап'ясток і стегно. Ці тести переводив спеціяліст від ран, що їх спричинили крісові стріли, д-р Алфред Дж. Олівер, який не виключає такої можливости. Це саме тверджує Комісія Воррена, яка говорить, що президента Кеннеді вбив Лі Гарві Освалд, який стріляв з-заду від авта, що ним їхав Кеннеді разом з губернатором Коннеллі.

МИХАЙЛО МОРОЗ ВИЇХАВ ДО ЕВРОПИ

Ню Йорк — Видатний український артист-маляр М. Мороз виїхав в минулому тижні з дружиною на 5-ти тижневу подорож до країн Південної Европи — Портуґалії, Еспанії, Італії, Греції і Туреччини. Повертатись буде через Австрію і Париж. Михайло Мороз робитиме в усіх тих країнах шкіци, на основі яких творитиме після повороту в кінці липня ц. р. до Америки.

Єлисавету II вітають в Канаді з королівськими почестями

Оттава. — Англійська королева Єлисавета II і її чоловік князь Филип прибули ввечері 29-го червня на 7-денний побут до Канади, щоб взяти участь у відзначенні в дні 1-го липня 100-річчя Канадійської Федерації та відвідати Виставку ЕКСПО-67 в понеділок 3-го липня. 1.500 осіб зібралися на летовищі коло Оттави, щоб привітати королівську пару. Між ними були найвищі державні достойники, головний губернатор Канади Роленд Міченер із дружиною та прем'єр міністрів Лестер Б. Пірсон, також із дружиною. Два вище згадані достойники вітали королеву. Під час королівських фанфар королівська пара вступила на червоний килим, де відбулося привітання. Вітали королеву і традиційними 21 пострілами гармат. Королева пройшла попри Почесну сторожу, яку становили два батальйони війська, розмовляючи час від часу з комадантом сторожі, що йшов із нею. Під час 12-милевої їзди до міста тисячі канадійців вітали королеву, яка заїхала до палацу головного губернатора, гостем якого є королівська пара. З огляду на безпеку королівської пари і тому, що французьке населення провінції Квебеку не дуже то прихильне королеві, побут королеви є досить обмежений.

Голова ПУН видужав, виїхав з Канади

Торонто. — Координаційна Рада Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій переслала до преси повідомлення Секретаріяту ПУН, в якому сказано: „Голова Проводу Українських Націоналістів Олег Штуль-Жданович після повного видужання повернувся з Канади до виконування своїх обов'язків".

СПОДІВАЮТЬСЯ КОМПРОМІСОВОЇ РЕЗОЛЮЦІЇ В ОН В СПРАВІ СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

Об'єднані Нації. — До четверга вечером, 29 червня ц. р., на надзвичайній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, скликаній на вимогу Совєтського Союзу у зв'язку з ізраїльсько-арабською війною, було зголошених чотири резолюції: совєтська, яка вимагає негайного відкликання ізраїльських військ поза демаркаційну лінію з 1949 року, проголошення Ізраїлю, як аґресора та присудження його до заплати його арабським сусідам воєнного відшкодування. Другу резолюцію зголосили ЗДА, які поручають вирішити одночасно цілість ізраїльсько-арабських взаємин задля запевнення на Середньому Сході тривкого миру. Третю резолюцію зголосила Альбанія, яка по суті наводить все, чого хоче резолюція савєтська, але й таврує одночасно також СССР, ЗДА і Британію, як здогадних „змовників" з Ізраїлем. Врешті четверту резолюцію зголосила Югославія, яка також вимагає негайного відкликання ізраїльських військ з усіх окупованих ними арабських земель, але промовчує справу аґресії і відшкодування та поручає вислання на Середній схід спеціяльного уповноваженого генерального Секретаря ОН, як мирового посередника, та — зрештою — передає всі дальші справи Раді Безпеки. Тому, що найбільші шанси схвалення має резолюція югославська, яку проте рішуче відкидає Ізраїль і яка не сприйнятлива також для ЗДА й Британії, бо вона насправді поручає тільки завернення назад до стану з-перед останньої війни, — американська дипломатія, маючи підтримку збоку Британії, Канади і Данії, вживає всіх закулісових заходів, щоб вистилізувати таку п'яту резолюцію, яка була б компромісом між становищами ЗДА і Юґославії. Більшість членських держав Об'єднаних Націй є за збереження принципу, що спірних справ не вільно розв'язувати війною та що здобуті у війні території не можуть ставати власністю переможця. Тому, що ЗДА теж були завжди за таким принципом, то проєктована нова компромісова резолюція мала б також закликати Ізраїль до звільнення окупованих земель, але й пов'язувати цю вимогу з визнанням ізраїльської державности арабами.

Ізраїль відпекується анексії Єрусалиму

Об'єднані Нації. — Ізраїльський міністер закордонних справ Абба Ебан відмовився на пресовій конференції в Об'єднаних Націй признати, ізраїльський уряд перевів „анексію" йорданської частини Єрусалиму та інших біблійних місцевостей, які належали до Йорданії. Він заявив, що „воліє користуватись іншою термінологією" та пояснив, що політикою ізраїльського уряду є тільки сприяти і зберігати єдність Єрусалиму, піднести його культурний і господарський рівень та хоронити всі святі місця. Він не заперечив теж виразно, чи Ізраїль погодився би на інтернаціоналізацію з'єднаного Єрусалиму, ані теж не дав потверджуючої відповіді. Щодо закону, прийнятого в ізраїльському парляменті, то однаково міністер Ебан, як ізраїльський амбасадор у Вашинґтоні Абрагам Гарман, заявили, що той закон унормував тільки „міську адміністрацію", щоб мешканці другої частини Єрусалиму не терпіли на брак води, світла і т. п. та не були обмежені у своїй свободі рухів. Найперші американські коментатори твердять, що внаслідку негайної неприхильної реакції Америки проти анектування цілої території Єрусалиму — Ізраїль хоче залишити фіртку для переговорів також про дальшу долю Єрусалиму, відпекавшись, наче б ізраїльський уряд і парлямент поставили світ перед доконаним фактом. На рішення Ізраїлю вплинули, мабуть, також двократні заклики Папи Павла VI, щоб увесь Єрусалим та сумежні святі місця зневтралізувати і зінтернаціоналізувати.

Король Йорданії Гуссейн орієнтується надалі на Захід

Об'єднані Нації. — Йорданський король Гуссейн, який в минулу середу перевів двогодинну нараду з президентом Джансоном, заявив, що він сподівається, що вільні держави, в першу чергу Америка, відбудують збройну силу Йорданії, знівечену в останній війні проти Ізраїлю, та що Йорданія тільки в крайньому випадку „діставатиме зброю — звідкіля зможе". Гуссейн відмовився виявити журналістам будь - що із своєї наради з президентом Джансоном, але висловив своє велике вдоволення тією розмовою. Гуссейн дуже рішуче натаврував насильне з'єднання йорданської частини Єрусалиму з ізраїльською частиною і висловив надію, що радше світова опінія, як будь - яка резолюція Об'єднаних Націй, примусить Ізраїль повернути арабські землі. Запитаний, чи арабські держави погодяться на переговори з Ізраїлем, Гуссейн не заперечив одверто, але дав виминальну відповідь, що це „дуже делікатна справа", яку повинна вирішити конференція „на вершинах" арабських країн. Гуссейн сподівається, що така конференція відбудеться в найближчих днях. Король Гуссейн мав відлетіти в п'ятницю 30 червня після обіду з генеральним секретарем ОН У Тантом, плянуючи відвідати Лондон, Париж і Рим.

У Києві вийшла повість „Спрага" — з антисталінськими виступами

Видавництво ЦК комсомолу УССР „Молодь" у Києві випустило повість Романа Іваничука під назвою „Спрага", що вже друкувалась на початку цього року в журналі „Дніпро" і є заключною частиною його роману „Край битого шляху". Рецензент „Нашого Слова" з Варшави писав у ч. 10 (551), між ін., наступне:

„Події трьох попередніх книг роману „Край битого шляху" („На зламі ночі", „Імлистий ранок", „Жарінь") розгортаються до і під час останньої світової війни в Галичині. Повість „Спрага" переносить нас у післявоєнні роки. Вони, як зовсім слушно нагадує Роман Іваничук, були важкі, нерідко позначені сталінським свавіллям. Це горезвісне свавілля болісно відчув на своїй шкурі, між іншим, головний герой роману „Спрага" Богдан Шинкарук, який, порвавши з українськими націоналістами, почав навчатися у Львівському університеті".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Передчасні виборчі прогнози

У четвер 29 червня ц. р. розпочалася в Джексон Голі, Вайомінґ, конференція республіканськи губернаторів. Їхнє число зросло після останніх виборів до 25, — це якраз половина всіх стейтів. Відомо, що права й прероґативи американських губернаторів куди більші за права прем'єрів „самостійних республік" в СССР, бож, наприклад, стейтовий губернатор управнений мобілізувати Національну Ґвардію, а стейтові леґіслятури схвалюють пред'явлені губернаторами бюджети без найменшого втручання Конґресу й федерального Уряду. Відомо також, що за неписаною традицією президентами ЗДА стають або губернатори, люди з найбільшим адміністраційним досвідом, або сенатори, люди з найбільшим досвідом законодатним. Тому губернатори мають величезний вплив на вирішування справ усієї американської країни і мають вирішний голос на партійних передвиборчих конвенціях, як голови стейтових партійних делеґацій.

Конференція республіканських губернаторів наче автоматично зактуалізувала на сторінках американської преси передвиборчі комбінації, бо між республіканськими кандидатами на майбутнього президента стоїть на першому місці мишиґенський губернатор Джордж Ромні, і називають також імена каліфорнійського губернатора Рональда Ріґена та нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера. З-поза губернаторського кола раз-у-раз згадується у тих президентських комбінаціях кол. віце-президента Ричарда Ніксона та шикаґського сенатора Чарлза Персі. Однак, на теперішній конференції республіканських губернаторів справа президентських виборів і республіканської кандидатури, мабуть, не буде взагалі заторкувана. Поперше, обидва вгорі названі губернатори, Ромні і Ріґен, настільки зайняті бюджетовими нарадами у своїх стейтових леґіслятурах, що не могли прибути до Джексон Голу, а далі тому, що ще надто рано займатися поважно виборами. Актуальною справою є тільки те, що висловив Д. Д. Айзенгавер у своєму листі до зібраних республіканських сенаторів: щоб вони були з'єднані без уваги на „доктринальні подробиці" та персональні амбіції.

До осени 1968 року може ще багато дечого змінитися. На президентські вибори — вибір кандидатів з обох партій, виборчі гасла і вислід голосування — матиме передусім вирішний вплив: чи скінчиться до того часу В'єтнамська війна і як виглядатиме добробут в країні.

Протиріччя

У сесредині червня в Москві відбувся Пленум Центрального Комітету компартії СССР, себто нарада тих, хто насправді керує імперіяльним СССР. Розглядали там напевно більше питань, але, як повідомляла „Правда" з 23 червня, пленум обмежився двома: політикою СССР „у зв'язку з аґресією Ізраїлю" на Середньому Сході та виробленням тез до 50-річчя „великої жовтневої соціялістичної революції". Не входячи в різноманітні проблеми, порушені в уже опублікованих „тезах", спинимося тут лише на одному твердженні Пленуму ЦК КПСС:

„Комуністична партія СССР і далі неухильно проводитиме боротьбу проти аґресивних сил імперіялізму, підтримуватиме високу пильність радянського народу, послідовно здійснюватиме ленінський курс мирного співіснування, подаватиме всемірну підтримку народам, які борються за свою свободу" . . .

Лише в одному цьому твердженні є багато плутанини і протиріч, наприклад, як може Москва „послідовно здійснювати" політику „мирного співіснування", скажімо, з Америкою, яка в офіційному визначенні того ж таки ЦК КПСС є символом „аґресивних сил імперіялізму", що їх вона обіцяє поборювати? І що значить „подавати всемірну підтримку народам, які борються за свободу і національну незалежність, за соціяльний прогрес"? Червона армія посунула на Західню Україну та Західню Білорусь, щоб визволити народи тих країн від польського ярма і накинути на них совєтське. Посунула вона була й на мирну Фінляндію, щоб і її „визволити" від власної державности, ладу та добробуту, від національної незалежности! Москва посилає літаки й ракети до Північного В'єтнаму, щоб „визволити" Південний В'єтнам, посилає арабським країнам літаки й гармати, щоб вони „визволили" Ізраїль? . . Є ще й інші протиріччя в тому цитованому уривку з „Постанови": називаючи поневолені в СССР народи „совєтським народом", отже народами без власного імени, Москва цинічно заявляє, що вона допомагатиме всім тим, хто „бореться за національну незалежність". „Ленінський шлях" російської імперії заводить її на ті манівці, на які сходить кожна імперія перед крахом.

М. Чагар

АНГЛІЙСЬКИЙ КНЯЗЬ БОГУН, ПОЛК. ІВАН БОГУН І РОБЕРТ БРЮС

У варшавському журналі „Довкола Свята" надибав я статтю історика М. Космана про полковника Івана Богуна. Автор збиває Сєнкевічеві „історичні факти" про Богуна і протиставить їм джерельні історичні факти. Про полк. Івана Богуна він не висловлюється в о р о ж е. Твердить, що не знайшов ніяких даних про молодість Богуна, про те, де й коли він народився, де провів яких 30-40 літ життя, поки появилися про нього вістки за Хмельниччини (напр., сучасника польського літописця Ємньоловського).

М. Косман пише, що можливо — як це було тоді у звичаї — Богун юнаком пішов на Січ, там брав участь у походах проти турків, визначився воєнними здібностями і опісля, за Хмельницького, почалася його головокружна кар'єра.

Косман згадує також, що наш історик В'ячеслав Липинський висунув твердження, що Богун був шляхтичем, звався Богуном або Федоренком і в 1654 році мав уже дорослого сина. Косман — і інші польські історики — твердить, що Потоцький обіцяв Богунові шляхетство, якщо перейде до поляків. Отже, мовляв, така нагорода була б недоречною, коли б Богун уже тоді був шляхтичем.

У книжці професора Д. Д. Мекі „Історія Шотляндії", у розділі про шотляндського короля Роберта Брюса сказано: „... 1314 р. англійське військо під проводом Ґлостера повело безуспішні наступи проти шотляндців. Коли Ґлостер намагався увійти до Ню Парку, він застав дорогу обсаджену шотляндцями. Один із Ґлостерових князів Богун розігнався з усією силою проти Роберта Брюса, який сидів на герському конику, і Брюс убив його ударом сокири".

Зустрівши отак в „Історії Шотляндії" прізвище, однозвучне з прізвищем нашого полковника з часів Хмельниччини, я подумав, чи не був Іван Богун нащадком того англійського князя, що згинув від Брюсової сокири.

Відомо, що на Січі, крім українців, траплялися люди інших національностей. Вони покидали рідний край, щоб жити свобідно, а також тому, що любили пригодницьке життя.

В „Енциклопедії Брітаніка" є на півтори шпальти уступ про англійських Богунів. Між іншим, там сказано:

„Богун — це прізвище англійської родини марчських лордів. („марч" — прикордонна смуга). Члени цієї родини займали визначні становища в XIII і XIV століттях. Богуни, нормани з походження, прийшли до Англії в 1066-му році і спочатку не були знатні. Їх ґенеалогія неясна. З часом Богуни дійшли до великих почестей і значення, внаслідок одружень з князівськими і навіть королівськими дочками. Так ставали вони власниками великих посілостей; наприклад, Гомфрі Богун одружився з сестрою шотляндського короля Вільяма, якого взяв був у полон. Його синові, Генрихові, англійський король Джан надав у 1200-му році графський титул. Між 25 лордами, яких вибрано для оборони „Маґна Карта", був Генрих Богун. Віллям Богун (помер 1360) був королівським підполковником у Бретонії (Франція), брав участь у битві під Кресі і у ранзі адмірала воював проти Шотляндії. Англійський король Едвард III у нагороду дав йому великі земельні посілості й титул графа Нортгемптону (1337). Син Віллями, Гомфрі (1342-1373) перебрав спадщину по своєму бездітному дядькові (теж на ім'я Гомфрі) і об'єднав усі Богунівські посілості Герфорд, Есекс і Нортгемптон, але з його смертю покінчилася мужеська лінія Богунів".

Як бачимо, Богуни це нормани з походження, отже предки нашого полковника Івана Богуна могли прийти на Україну із Скандинавії.

Дуже цікавий життєпис Роберта Брюса, поданий у згаданій „Історії Шотляндії". „Брюс підготовляв повстання проти Англії. Запідозрівши Джана Каміна, що він зрадив цю таємницю англійцям, Брюс убив його в каплиці Міноритів 13 лютого 1306 р. і тим стягнув на себе відповідальність за вбивство, святотацтво, а може й за державну зраду".

Безнадійне положення, як також амбіція змусили його рятуватися з тієї халепи — коронуванням на шотляндського володаря. У квітну неділю 27 березня 1306 р. княжна Ізабеля Бюкен, заступаючи свого брата кн. Файфу, що попав у руки англійців, наложила на голову Брюса золотий обруч.

Папа кинув клятву на Брюса, король Англії Едвард присягнув „на своїх лебедів", що не спочине, доки не підкорить Шотляндії. Брюс сховався в горах, а дружину й дочку вислав до Норвеґії. По дорозі їх обоїх зловили англійці і вкинули в тюрму. Брюсового брата Ніґела вбили. Молоду княжну Бюкен замкнули у клітку, а по чотирьох роках із клітки перевели в тюрму.

Брюса заскочили англійці біля замку Данелі. В цьому замку й досі зберігається „Обруч Лорни", який — як кажуть — англійці викроїли з Брюсової спини.

Після смерти короля Едварда I, війну проти Шотляндії вів його син Едвард II. Брюс розбив його військо і переніс бої на ворожу територію. Т в е р д и н я за твердинею падала у шотляндські руки. Лінліттов зайняв хитрощами звичайний шотляндський селянин.

Французький король визнав Брюса шотляндським королем; шотляндське духовенство на раді в Данді піддержало свого виклятого володаря. Англійці старалися використати папський авторитет проти Брюса, одначе він відмовився прийняти папські листи, незатитуловані до нього як короля Шотляндії. Коли ж папські леґати загрозили виключенням із Церкви, шотляндці відповіли папі Івані XXII листом, який кінчився словами: „... поки хоч одна сотка з-поміж нас залишиться при житті, ми ніколи не скоримося перед англійською владою, бож ми воюємо не для слави, не для багатств або почестей, а за свободу, яку людина може втратити разом із своїм життям".

1328 року папа зняв клятву з Брюса. Так Шотляндія формально здобула незалежність. В 1327 р. Едвард III відзначив своє вступлення на англійський престіл, вирушивши війною проти Шотляндії, але його малощо не взяли в полон. 1328 р. в Единбурґу він підписав мир, яким признав незалежність Шотляндії.

Брюс уже немолодий, знемощілий, не міг сповнити своєї обітниці: взяти участь у хрестоносному поході до Палестини. Тому просив Джемса Даґлеса, який вибирався у хрестоносний похід, щоб узяв його серце, як ознаку його добрих намірів. Помер він 7 червня 1329 р. Даґлес не дійшов до Палестини — згинув у бою проти маврів в Еспанії.

Леся Українка прославила героя Шотляндії Брюса у чудовій поемі „Роберт Брюс". На жаль, досі, мабуть, не маємо повісти чи драми про нашого героя, полковника Івана Богуна, якого польський історик Людвик Кубаля схарактеризував ось так:

„Відвага Лева, запеклість вужа, хитрощі лисиці та леґкодушність вихру дрижали в кожній його жилі. Воля, степ, війна — це було його життя".

На основі присуду польського „воєнного суду" Богуна розстріляли, а багатьох його однодумців повісили.

ЧА ТЕМИ ДНЯ

У НЕДІЛЮ 2-ГО ЛИПНЯ...

Кожен з нас, нюйоркчан дітройтчан чи філядельфійців, по - своєму плянує провести черговий день відпочинку, в неділю 2-го липня. Дехто, після Богослужень, поїде на морський пляж, дехто піде до кіна чи театру, інші поїдуть до Бавнд Бруку на відзначення 50-річчя Першого Універсалу УНРади, ще інші до Керґонксону — на благословення площі під нову церкву або ж поблизу — на Союзівку. Але дехто залишиться вдома, в родині, в товаристві; дехто залучить телевізор, щоб подивитись якийсь цікавий фільм, послухати якусь дискусію чи „Останні новини"...

На жаль, наперед можна сказати, що без огляду на великий вибір „каналів" і програм, нічого на українську тематику наш телеглядач не побачить. Рідкісне явище — українська точка в американській телевізії. Ми не докладаємо до цього зусиль, не пишемо до телестанцій, не прохаємо повторень, коли якась наша група й виступить бодай на „Аматер авр"... Для телевізії ми покищо бідні і замало динамічні.

Але що цього ж дня, у неділю 2-го липня, побачать у столичному Києві, через його два канали? І там не всі поїдуть на дніпровські пляжі, де нема вже місця, щоб ногою ступити, і далеко не всі зможуть піти до театру, бо ціни на квитки і там „кусаються", не згадуючи про оперу. Однак, теоретично беручи, українська телевізія могла б дати українському глядачеві справді дуже багато: і культурну розвагу, і відомості про життя та працю в Україні й світі, і якусь виставу, або ж відвідини цікавого музею... Та це лише теоретично. Практично ж кияни і власники телевізорів майже в 200-кілометровому радіюсі довкола столиці т. зв. Української ССР побачать у неділю 2-го липня, як наперед повідомила газета „Культура і Життя", такі програми:

Перша програма. 10.000 Гімнастика для всіх. (М.) 10.30 для дітей — Мультиплікаційний фільм. (М.) 10.40 Для школярів. „Мар'янчина прем'єра". (М.) 11.00 Фестиваль дитячої творчості. (Передача з Вільнюса). 11.40 „В світі мистецтв". „Передмістя Ленінґрада". (Передача з Ленінґрада). 13.10 Для молодших школярів. В. Каверін — „Пісочний годинник". Телевізійний спектакль. (Передача з Ленінґрада). 13.50 Кіножурнал „Новини дня". (М.) 14.30 Всесоюзний фестиваль самодіяльного мистецтва. „Серед рівних". Свято пісні і танцю. (Вільнюс). 15.10 Телевізійні новини. (М.) 16.00 Наша афіша. 16.05 „Перша рукавичка". Х у д о ж н і й фільм. 17.25 „ТЕК-67". 17.45 Українські народні пісні. 18.25 „Клуб кіномандрівників" (М.) 19.20 „Хода ювілейного року". (М.) 20.00 Спартакіяда Молдавської РСР. (Передача з Кишинева). 20.20 Легкоатлетичні змагання. Польща — СРСР. (Передача з Польщі). 22.00 „ЕКСПО-67". (М.) 22.10 Естрадний вечір. Друга програма. 18.30 Для школярів. „П'ять зустрічей". Телевізійний фільм. 19.30 В. Шерідан — „Школа лихослів'я". Телевізійний спіктакль. В перерві передача „На добраніч, діти!"

Запитаєте, що то за загадкова літера „М"?.. Відповідь коротка: Москва. Якщо матимете, бажання, то підрахуйте, скільки тих „М" побуває в Києві лише за одну неділю, і додайте ще російськомовні програми з Ленінґраду, з Варшави, з Кишинева. А все разом це зветься „Українське телебачення" та ще й у столиці „української держави"...

(лп)

● **Голляндський сенатор О. М. Беетес признався,** що він належить до голляндсько-французької організації пацифістів, яка намовила вже 10 до 20 американських вояків, стаціонованих в Західній Німеччині, до дезерції та допомагала їм влаштуватися на різних варстатах праці у Франції, де вони спершу скриваються по різних фармах. Той голляндський сенатор є членом соціялістичної партії. Він п у б л і ч н о чванився своїм ділом і заявив, що не боїться ніякої кари, бо має парляментарну недоторкальність.

СПІЛЬНЕ ПОСЛАННЯ

(Закінчення зі стор 1-ої)

ною. Немов би сполучена тією золотою ниткою, вона, та єдність, триває аж до наших днів, починаючи від днів проповідування св. Апостола Андрія в полудневій Україні. Єдність віри з Римом продовжується за великої княгині Ольги та її внука Ярополка через взаємини з цісарем Оттоном I; підтверджується посольствами Папів до Володимира Великого і його послів до Риму; ділами Ярослава Мудрого, названого „Европейцем", і митрополита Іларіона, через князів Із'яслава та його сина Ярополка за Папи Григорія VII, старанням св. Теодосія Печерського та митрополита Клима Смолятича; а після Керуляріевого роздору — за Папи Урбана II встановленням празника перенесення до Барі мощів св. Миколая Чудотворця; в добу монгольських наїздів діло єдности продовжується зв'язками короля Данила, що був коронований Папою Інокентієм IV, а також зв'язками Ярослава, батька Олександра Невського, і через іншого великого митрополита, Ісидора, учасника Флорентійського Собору; далі продовжується важкою дією Берестейського Синоду 1595 року та митрополита Іпатія, а понад усе вірністю Римському Престолові св. архиєпископа Иосафата Кунцевича, що його мощі тепер спочивають в Соборі Верховного Апостола Петра, і якого сторіччя канонізації тепер святкуємо, і завдяки старанням архиєпископа Мелетія Смотрицького і митрополита Петра Могили. Вкінці свідками Унії з Римом були криваві переслідування за часів царату, не говорячи вже про останні переслідування наших днів. Історично доказано, що давня Русь-Україна не відпала формально ніколи від Риму, але значно пізніше була втягнена в роздор Керулярія, одначе, більше разів старалась вирватися з цього болючого роз'єднання.

Свідомість єдности віри і гаряче бажання з'єднання з Католицькою Церквою завжди ясніли на історичному горизонті Українського Християнства, від його початків аж по нинішній день, як свідчить про це живий екуменічний рух і невгасиме стремління всіх віруючих з'єднатися з єдиною Христовою Церквою. Унія, своїм життям, зберегла нам єдність з Католицькою Церквою і дала докази вірности Престолові Святого Петра в найтяжчих часах своєї історії. Вона не лише зберегла нам обряд, але й обороняла нез'єднаних православних, коли нищено їх церкви на Холмщині й Волині. Отож Унія не була примусовим помостом до латинізації нашої Церкви; не була ярмом, але скріпленням нашої Церкви і народу, як рівно ж висловом нашої національної свідомости.

Ніхто не має права тішитися і радіти цими жалюгідними подіями, немов би наша Українська Католицька Церква була знищена і зовсім зліквідована. Вона, ця Церква, живе більш як колинебудь в українських катакомбах і в серцях мільйонів її вірних. Не треба ставити їй перепон і прирікати її на смерть, але, навпаки, старатися всіми силами здобути, у спільній гармонії і для добра всіх, єдність Христової Церкви! Лише на цих основах можемо нині продовжувати розпочатий діялог.

І коли ми з великим болем вважали відповідним звернути увагу прилюдної опінії на те, що нині так глибоко оскорбляє нас, то цим ми бажаємо лише одного: щоб була повернена свобода на мирне існування для нашої Католицької Церкви в Україні.

Ми хочемо жити в єдності з Апостольським Римським Престолом і бажаємо також встановити взаємини приязні і респекту з нашими Братами Православними, що, як і ми, вірять в Ісуса Христа і Його люблять, і надіємось по Божій помочі нав'язати з ними багатоплідний діялог, щоб дійти вкінці до вичікуваної хвилини привернення єдности в єдиній Христовій Церкві.

Отож усильно прохаємо Вас, Брати в Єпископаті, а з Вами і Ваше Всечесне Духовенство і Ваших вірних взяти під увагу це наше послання в обороні правди, справедливости і релігійної свободи для нашої Української Католицької Церкви і народу.

Поможіть нам, Вашими святими молитвами вимолити в Милосердного Бога ласку миру і свободу совісти, щоб після страждань Голгофти залунав і радісний спів воскресення.

З надією на Ваші святі молитви остаємось з висловами братньої вдячности і глибоко віддані Вам слуги

У Господі Ісусі Христі!

В тиждень молитов за з'єднання 1967 р.

† Иосиф (Сліпий-Коберницький-Дичковський)
см. Верховний Архиєпископ-Митрополит

† Максим (Германюк)
Архиєпископ - Митрополит Вінніпезький Українців Канади

† Іван (Бучко)
Архиєпископ Левкадійський, Апостольський Візитатор Українців у Західній Европі

† Ніль (Саварин)
Єпископ Едмонтонський

† Андрей (Роборецький)
Єпископ Саскатунський

† Ярослав (Ґабро)
Єпископ Чікаґський

† Платон (Корниляк)
Єпископ Кастрамартійський Апостольський Екзарх Українців в Німеччині

† Иосиф (Мартинець)
Єпископ Судацький Апостольський Екзарх Українців в Бразилії

† Августин (Горняк)
Єпископ Гермонтитанський Апостольський Екзарх Українців в Англії

† Амврозій (Сеньшин)
Архиєпископ - Митрополит Філядельфійський Українців у ЗДА

† Гавриїл (Букатко)
Архиєпископ Білгородський Апостольський Адміністратор Крижевацький

† Ісидор (Борецький)
Єпископ Торонтонський

† Иосиф (Шмондюк)
Єпископ Стемфордський

† Іван (Прашко)
Єпископ Зіґрітанський Апостольський Екзарх Українців в Австралії

† Володимир (Маланчук)
Єпископ Епіфанський Апостольський Екзарх Українців у Франції

† Андрій (Сапеляк)
Єпископ Севастопільський у Тракії Апостольський Візитатор Українців в Арґентині

† Іоаким (Сеґеді)
Єпископ Інсарійський Помічник Крижевацький

Михайло Данилюк

ПОВСТАНСЬКИЙ ЗАПИСНИК

(7)

Молодь хапалася до науки немов заворожена. З наукою помалу почала виростати певність, гордість, почуття себевартости. Висловлювалося вістки з українського світу, наставлялося вухо на Галичину, еміґрацію в Західній Европі, події на Придніпрянщині. Крім нормальних предметів навчання, кожний зачитувався у всяких книжках, усіх видань, усіх родів, аби були свої.

Зашуміла Волинська земля тридцятими роками. Це ж, услід за повістю „Марія", Улас Самчук видав свою знамениту „Волинь". Раз за разом десь друкували Оксану Лятуринську. А вони ж обоє — це ж вихідці крем'янецької гімназії! І коли в книгарні виставлено у вікні „Волинь" — хотілося кожного прохожого взяти за руку, завести під те вікно і сказати: „Бачите, що можемо? Бачите, як пробуджується Волинська земля?"

У тридцять п'ятому році відвідав крем'янецьку гімназію Богдан Лепкий, і в розмові пригадав, що Вячеслав Липинський — це також син Волинської землі. А він, Липинський, був у той час широко дебатований, заперечуваний, підтримуваний, такий інтриґуючо цікавий для молоді і, мабуть, поруч Дмитра Донцова, найбільше почитаний молоддю. А тут тобі — волинянин! Протягом наступного року гімназійний самоосвітній гурток „Поступ' особливо звернув увагу на твори Липинського, а це змушувало чимало читати іншої літератури — від Драгоманова до Винниченка, від Міхновського до Донцова, від націоналістичних видань аж до . . . „Громадського Голосу".

Учителька української мови і літератури, Софія Орловська, нав'язала через Богдана Лепкого кращий контакт з галицькою „Рідною Школою" та іншими культурними установами. Проте, допомогу українськими книжками крем'янецькій гімназії поляки заборонили. Богдан Лепкий успів переслати лише кілька трилогій свого „Мазепи", половина з яких згинула на пошті . . .

Розходились вістки, що чимало книжок забороняється читати учням крем'янецької гімназії. І незабаром люди почали питати: а які саме книжки? Отож по ці книжки їхали тоді з усіх-усюд у Галичину, а потім читали і з рук до рук передавали.

Духовна семінарія як державна школа була дещо в кращому положенні, але відносно українських книжок, мабуть, у такому самому, що й гімназія. Тим більше, що довгий час, ще до війни, а то й по ній у двадцяті роки — семінарія була доволі міцним осередком русофільства, і цьому поляки сприяли. Щойно з приходом українських свідомих учителів ця школа набрала повністю українського духа. Це коштувало українському елементові чимало зусиль, праці, а то й боротьби.

Семінаристи обмінювалися книжками з гімназистами, а зокрема з гімназистками. Тут завжди був добрий контакт. І природньо. Бо наші дівчата в гімназії, чимало з них попівен, могли бути добрими подругами на спільному життьовому шляху. Отак довгий ряд гімназисток „пропав", повиходивши заміж за семінаристів, коли повисвячувались вони на священиків. З цієї „трагедії" поміж гімназією і семінарією виходило таке, що у волинських селах і містечках поселювалися нові священики, які зразу ж ставали своєю хатою і родиною, осередком свідомости і культури з українським духом.

Якби всі вчителі гімназії і семінарії знали, яку величезну роботу вони провели не тільки для своїх учнів, але й для цілої Крем'янеччини, цілої Волині! Коли і хто зможе віддячитись їм за це? Хто з нас виживе, щоб колись, у глибокому поклоні, віддати пошану тим, що майстерно вирізьблювали нове покоління старої волинської землі?

Серед різьбарів нового обличчя волинської молоді були місцеві, були галичани, було чимало придніпрянців, які, не зважаючи на заборону, якось влаштувались у Крем'янці. Згадати б лише Кавуна, Гножевського, Кульчинського, Данилевича, Кобрина, Концевича, Власовського, Орловську, Старикова, Гладиша, Чайковського, обох Міляшкевичів, Скібенецького, Мельничука, Рея, Кошеля, Березовського...

Згадати б прізвища із нашої інтеліґенції, яка хоч і не була безпосередньо зв'язана з гімназією або семінарією, глибоко вросла в життя міста, а серед них — Козубський, Редько-Рудковський, Черкавський, Веселовський, артист Березовський, Жиглевич, редактор єдиного церковного українського журналу А. Котович, Вітенко, Бжеський, Жук, Місевич, Дорошенко. Навіть генерал Омелянович-Павленко (молодший) жив тут деякий час, а за кілька років до війни поселився тут лікар і письменник Василь Кархут із Галичини, який доповнив собою маленьку групу українських лікарів на чолі з незабутніми лікарями Рощинськими. Можна б назвати ще й інші прізвища, але це колись, згодом.

Філядельфія, Па.

ГРАДУАЦІЯ В ШКОЛІ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТОВАРИСТВА „РІДНА ШКОЛА"

18-го червня відбулася градуація в школі українознавства Т-ва „Рідна Школа" у Філядельфії в приміщенні української католицької школи св. Миколая при 24-ій вулиці. Початок о годині 6-ій по пол.

На градуацію прибули учні, які попереднього дня складали кінцевий іспит (матуру), їх батьки, запрошені гості і вчителі школи та представники Т-в „Рідна Школа".

При звуках маршу увійшли матуристи: Олег Білинський, Орест Борис, Мирослав Гарасевич, Роман Дикий, Ярослав Дзюнич, Микола Ільчишин, Ярослава Коморовська; Марта Кушнір, Марта Кузьмович, Ольга Матла, Христина Прончак, Христина Швед і Ольга Якубовська, та засіли на призначене їм місце на підвищенні. Побіч сіли вчителі, які вчили цю клясу враз з директором школи та представниками Тва „Рідна Школа".

Отець проф. А. Мельник провів молитву, а молодші товариші (шки) матуристів вручили їм квіти. Дівчатам китиці, а хлопцям по одному гвоздику з лентою. Промовляли інж. Ст. Процик, голова „Рідної Школи" і проф. Володимир Лотоцький, директор школи, підкреслюючи ідейність цієї молоді, що мимо різних спокус, витривала до кінця та закінчила школу. Вони побажали матуристам найкращих успіхів в їхньому житті, бо українська спільнота уважає їх за кандидатів на провідників нашого громадського, культурного, політичного та господарського життя. Бажала їм теж молодша товаришка зі школи Оксана Процик.

З черги матуристка Ярослава Коморовська зложила подяку вчителям, які вложили немало труду та не раз мали прикрості, бо молодь не все може належно оцінити. Тепер ця подяка направду щира.

Господар кляси п-і Евфрозина Бережна виголосила своє слово, пригадуючи молоді ці високі ідеї, що повинні присвічувати їй в дальшому житті. Після промови роздала матуральні свідоцтва, які признають також американські університети, даючи за них відповідні „кредити".

Матуранти, хотячи залишитись в пам'яті своїх вчителів, вручили їм пам'яткові подарунки, вчителям — книжки з власноручними підписами, а вчителькам — трипільську кераміку.

Після цієї офіційної частини, батьківський комітет запросив всіх приявних на каву. Під час перекуски дівочий дует молодших товаришок Т. Бульба і Н. Матковська відспівали кілька пісень в супроводі фортепіяна. Свіжі та чисті голоси цих дівчат дають багато надій, що вони можуть стати прикрасою наших концертів та академій.

Промовляв інж. Мартинович, представник товариства „Рідна Школа", що опікується школою українознавства та старається створити якнайкращі умовини праці над молоддю. Він зазначив, що в минулому році до школи українознавства вписалося майже 400 (чотириста) учнів. Хоч декілька з них залишило школу, то все ж таки є надія, що вони повернуться та прийдуть ще й такі, що дотепер до школи не ходять. Праця в школі наладнана добре. Предсідник Іспитової Комісії проф. д-р В. Стецюк, який переводив іспит зрілости, був ним зовсім вдоволений. П'ять учнів здало іспит з дуже добрим вислідом: Роман Дикий, Ярослава Коморовська, Христина Прончак, Христина Швед і Ольга Якубовська.

В дальших словах зложив щиру подяку тим батькам, що співпрацюють з „Рідною Школою": Іванові Якубовському, Омелянові Коморовському, Мирославові Кушнірові та Іванові Ільчишинові, які допомагали здобути потрібні фонди на вдержання школи.

Під час перекуски настрій приявних був справді родинний. Треба зазначити, що одна з учениць не могла прибути на іспит. Є можливість, що для неї відбудеться іспит окремо.

Володимир Мацьків

Гурток книголюбів на виставці книжки в Ню Йорку

З нагоди відзначення 50-ліття смерти Івана Франка в Ню Йорку 14-го травня в Карнеґі Гол, виникла думка влаштувати виставку книжки, присвячену Франкіяні, та книжки й преси у вільному світі взагалі. Це була перша виставка метрополітального характеру, що тривала від 2-го до 15-го травня. У виставці взяло участь 30 видавництв і картинна ґалерія О. Соневицької з творами 32 українських мистців, що прикрашували велику залю Народного Дому.

Гурток книголюбів при Окружній Раді СУА в Ню Йорку зголосив один з перших свою участь і приступив інтенсивно до праці. Разом з видавництвами СУА і „Наше Життя" зайняв наш гурток три великі столи в середній частині залі, де розмістив 230 книжок 60 письменниць вільного світу та жіночих журналів. Крім того на станках Гуртка книголюбів були рідкісні видання жіночого пера з бібліотек окремих людей, найбільше з великої книгозбірні голови Гуртка п. Наталі Чапленко. Книжки були з смаком поскладані, а дижури точно додержані. До того кожний ґість міг дістати каталог усіх книжок. Жіноча мистецька творчість була заступлена численними працями жінок-мистців: на всіх 120 творів 30 картин належало жіночій творчості. Ми могли похвалитися найбільшою фреквенцією відвідувачів і покупців. А відвідало виставку до 2 000 осіб старших і молоді, в тому числі учнів шкіл св. Юра, Курсів українознавства та Пласту. В циклі рефератів на виставці в суботу 6-го травня п. Наталя Чапленко, голова Гуртка, виголосила доповідь на тему „Українська книжка з культурно освітній пропаґанді СУА".

Цей наш перший прилюдний виступ був успішний і ми раді, що могли причинитися до пропаґанди друкованого слова наших письменниць. Ця перша загальна виставка висунула думку, що час уже зреалізувати давню ідею мандрівної бібліотеки і влаштовувати виставки по наших осередках, бо показується, що на виставці багато публіки познайомилися вперше з книжками наших письменниць і велику кількість купило.

Дуже радо пішли нам на зустріч видавництва і автори, що брали участь у виставці, даруючи книжки жінок письменниць. Ми їм за це сердечно дякуємо. Обговоренням книжки Ірини Книш „Іван Франко і рівноправність жінки" і участю Гуртка книголюбів на метрополітальній виставці, ми закінчили відзначення 50-ліття смерти Івана Франка.

Але праця Гуртка йде далі. Приємно відмітити, що зголошуються до нас молоді жінки і матері. 29-го травня було на черзі обговорення книжки Л. Івченко „Прорість" і оповідання М. Струтинської „Помилка д-ра Варецького." Як звичайно, в оживленій дискусії брали участь всі членки, а зокрема незвичайно цікаві були додаткові пояснення живих свідків подій, що були особистими знайомими осіб, які були темою оповідання.

Ольга Соневицька
інформ. реф. СУА

З НАШИХ БУДНІВ

ЗЕМЛЯЦЬКІ РОЗМОВИ

Мій земляк Рахміль, що його „перехристили" в цій країні на „Геррі", це єдина в усьому кварталі рідна душа, з котрою можу собі час від часу погуторити українською мовою. Тут до речі буде запримітити, що земляк є власником „ґросерні" на розі 43-ої вулиці і страшно не любить, коли називають жидів — „євреями".

— Чи ви знаєте, що говорили наші селяни совєтчикам у 1945-му році? — питає. — Вони казали їм таке: „Заберіть собі назад ваших євреїв, а нам поверніть наших жидів".

— Гаразд, — кажу, — земляче, запам'ятаємо собі цей жарт. А скажіть, як вам сподобався на телевізії совєтський прем'єр Косиґін?

— Як він мені сподобався?.. Нууу, я його дуже пильно обсервував, що він робив, як поводився, чи не стягав з ноги черевика. Коли ж помітив, що він поводиться чемно, гладко, як джентлмен, тоді подумав собі: „О-о! Це не черман Микита! З цим паскудником готова бути біда! Він може наварити нам каші, ой-ой!

— Не турбуйтесь, — кажу, — земляче, що совєти кумаються з арабами. Тепер ми — ваші союзники, в разі потреби підемо з вами одним фронтом!

— Нууу, — зідхнув земляк, — якби так сказати щиру правду, то ми воліли б, щоб ви йшли спільним фронтом з арабами... Не гнівайтесь, але ви, українці, маєте таке паршиве щастя, що ваші союзники беруть по штанах.

— Гей, — кажу, а не сором вам таке говорити? Ви ж хіба читали „Свободу" і знаєте, якого красного, привітального листа вислав наш екзильний президент вашому не-екзильному прем'єрові?..

— Нууу, на той лист муха не сідає, дуже файно написаний, так і видно, що його укладав якийсь старокрайовий адвокат. Та ви, либонь, не знаєте, що це письмо наробило в Ізраїлі великого амбарасу! Ніхто не хотів вірити, що це може бути правда. Настало таке замішання, такий ґевалт, що наші летуни поденервувалися і помилково збомбили американський корабель!

— Ей, жартуєте собі, нівроку, дорогий земляче, гумористам хліб відбираєте. А з другого боку, — кажу, — це таки негарно, що ви трохи не затопили корабля дядькові Семові.

— То я вам скажу таку річ: вони, американці, самі собі в цьому винні. Треба було повісити на кораблі коло американського прапора — наш, ізраїльський: тоді не було б жадного непорозуміння.

Дальшу нашу земляцьку розмову перервав налет на ґросерню напівголих пуерторічснят, які чорним гайвороннням кинулися на сушену картоплю і кока-колу. Мій земляк здвигнув безрадно раменами:

— На цьому наш панель припиняємо. Загляньте сюди ввечері, зробимо продовження. А буде свіжа маслянка!

Ікер

Критикують критика

„Літературна Україна" з 23 червня виступила з гострою критикою статті про український театр Н. Кузякіної, що з'явилась в „Українському Календарі", виданому у Варшаві. Кузякіній закидають „пониження оцінок" творчості деяких драматургів, особливо ж О. Корнійчука, у творчості якого авторка знайшла багато „зовнішньої актуальности". Висновок „Літературної України" такий: „До 50-річчя Великого Жовтня готуємось і ми, радянські люди, і наші друзі; готуються й наші недруги, запеклі вороги. Тому те чи те освітлення здобутків Жовтня в різних царинах — це ж висока і злободенна політика. Строката й похмура картина української драматургії, подана Н. Кузякіною в її статті на сторінках „Українського календаря", може тільки дезорієнтувати кожного, хто щиро прагне прочитати правдиву оповідь про славний 50-річний шлях українського радянського драматичного слова".

РЕСТАВРУЮТЬ АНТИРЕЛІГІЙНИЙ МУЗЕЙ

Над берегом Сіверського Дінця, поблизу Святогірського манастиря, стоїть понад 300 років церква-собор, висічена в крейдяному моноліті. Тому, що будова почала валитись, до неї прибули реставратори. Про саму святиню „Культура і Життя" з 18 червня згадує, що „в соборі після Жовтня було відкрито антирелігійний музей".

Конґрес має ще вирішити важливі законопроєкти на цій сесії

Вашинґтон. — Зближається кінець червня, і Конґрес має ще вирішити поважне число законопроєктів. В Комісіях Сенату й Палати Репрезентантів чекають на вирішення законопроєкти про допомогу закордонним державам, на яку Уряд запроєктував суму 3.1 більйона дол.; в Комісіях ще не вирішений проєкт про заборону телефонічних та електротехнічних підслухів. В Палатній Комісії знаходяться проєкти про збільшення пенсій соціяльного забезпечення і про признання 2.06 більйона дол. на боротьбу проти вбогости. В Сенатській Комісії не вирішена справа допомоги в сумі 3.4 більйона дол. для публічних початкових шкіл. Сенатська Комісія має вирішити федеральні кошти виборчої кампанії кандидатів на президента. Вона не вирішила ще урядового проєкту, щоб в 1968 році призначити на поборювання злочинів 50 мільйонів дол., а в 1969 році — 300 мільйонів дол. Ці гроші мали б дістати стейти та Міські Ради на боротьбу проти злочинів.

В. КОРОТИЧ ПИШЕ ПОЕМУ „ЛЕНІН, ТОМ 54"

В органі Спілки Письменників України, журналі-місячнику „Вітчизна", ч. 4 надрукувано довші уривки з нової поеми Віталія Коротича, над якою він працює, під назвою „Ленін, том 54". Цей твір витримано в дусі „соціялістичного реалізму" і своїм „клясичним стилем" він нагадує оди Сталінові, що їх писали Тичина й ко. в 1930-40 роках.

Замість квітів на могилу
бл. п. СТЕПАНА ЛЕВКОВИЧА
кол. вояка УПА і прикладного громадянина, що відійшов у Вічність дня 8-го червня 1967 р. в Шикаґо, зложили пожертви на Український Національний Музей:
по 15 дол. — 399 Відділ УНСоюзу і К. Кобрин; по 10 дол. — І. Красник, В. Бойко і Я. Батерфальви і 5 дол.
П. Вигідний.
Дирекція Музею складає їм за це сердечну подяку.

УПРАВА ХОРУ „ДУМКА" в НЮ ЙОРКУ
висловлює глибоке співчуття
Достойній Дружині Покійного
проф. Ярослава Барнича
та складає замість квітів на могилу
25.00 долярів
на Кодекс Українських Мельодій.
Управа Хору „Думка"

Дня 18-го червня 1967 р., минуло 5 років, як померла наша Улюблена Мама
бл. п.
ЕМІЛІЯ ЗЯТИКОВА
довголітня голова та душа багатьох товариств передвоєнного Перемишля.
В тому теж році попрощав світ наш Стрийко
бл. п.
ЙОСИП ЗЯТИК
б. суддя в Дрогобичі і Солотвині, відтак адвокат в Золочеві, взірцевий громадянин і довголітній приятель Родини сл. п. президента УНР Степана Витвицького.
•
В пам'ять Дорогих і Незабутніх Покійних, була відправлена Заупокійна Служба Божа.
•
Зібрана ближча і дальша Рідня, а в тім і сестра Покійної — 87 літня бабуня Наталія з Подолинських Левицька, вшанували поминками і спогадами їх і Всіх інших Померлих в Родині.
Д-р СВЯТОСЛАВ і ГІЛЬДАНА ЗЯТИКИ,
— син і невістка

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що у п'ятницю, 16-го червня 1967 р. відійшов у Вічність, по тяжкій недузі, Найдорожчий ДРУГ
СЛ. П.
ГРИГОРІЙ ТИМОФІЄВИЧ БУРЯК
проживши 67 років.
Похорон відбувся 19-го червня 1967 року в православній церкві Св. Архистратига Михаїла, Міннеаполіс, Міннесота.
В глибокому смутку:
МИХАЙЛО ГНОЄВИЙ з дружиною ЄВФРОЗИНОЮ та сином АНАТОЛЕМ
ПАВЛО БРЕСЛАВЕЦЬ з дружиною ОЛЬГОЮ і дітьми, любимці дяді Гриші, ГАЛИНОЮ, КАТЕРИНОЮ, ОЛЕКСОЮ та МАРИНОЮ
ВАСИЛЬ ГНОЄВИЙ
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В АМЕРИЦІ И У СВІТІ

НЮОРЛІНСЬКИЙ ПРОКУРАТОР ҐАРРІСОН твердить, що Лі Гарві Освалд був тільки „принадою", а не вбивником президента Кеннеді 22-го листопада 1963-го року. Він мав бути принадою для поліції на те, щоб дійсні вбивники президента Кеннеді могли спокійно втекти. Прокуратор Ґаррісон твердить, що президента Кеннеді вбили п'ять протикастрівських кубинців, які гнівалися на президента за те, що не вдалася висадка кубинських втікачів на Кубі. Освалда вбили на те, щоб він не міг виявити цієї змови, яка була на життя президента Кеннеді. Так твердить прокуратор Ґаррісон, але в його теорії не вірить навіть його урядовець Вілліям Ґурвіч, який зрезиґнував із праці в бюрі прокуратора.

РОЗШУКИ

В справі спадщини невідкладно, спішно розшукується пан **Костянтин Небож**, народжений 21. 5. 1919 р., правдоподібно в Краматорському. Пан К. Небож з 1946 р. до 1948 р. перебував у Мюнхені та Авґсбурзі. В Мюнхені він відвідував УНРРА університет. За найкоротше повідомлення про нього я дуже вдячна заздалегідь. Відомості про нього, прошу слати до

"Ukrainski Wisti", 791 Neu-Ulm-Do., Schliessfach 32, Deutschland

Вінніпеґ, Канада

ДОПОВІДЬ ПРОФ. ЯРА СЛАВУТИЧА НА СЕСІЇ УВАН

Доповідь — виголошена на сесії 4-го червня в Українськім Народнім Домі, на тему „Історіософія Евгена Маланюка". Доповідача представив д-р М. І. Мандрика, який проводив сесією.

Він сказав, що Яр Славутич є поетом з Божої ласки, який якраз через це не впав у мертву воду модної тепер абстракціцини, а творить живою душею й палким серцем.

Д-р Мандрика звернув увагу на поему Славутича про ув'язненого Москвою останнього кошового отамана Січі Запорізької Кальнишевського й продеклямував пару строф, які зворушили присутніх. Після того покликав д-ра Славутича до слова.

На думку Славутича поет Евген Маланюк пішов дорогою головно П. Куліша, який перший гірко засудив по-князівське минуле України. Маланюк пішов ще далі за Панька Куліша. Він засудив Україну в образі матері. Він відпирався її, бо, по його словах, вона не є матір, а блудлива жінка. Цей засуд Славутича уважає за „поетичний засіб" Маланюка, а не за заперечення самої України. Маланюк знаходить зразки мудрого державництва в князях. Він вихвалює „варягів", що нібито вони збудували князівську Україну, хоч історія тепер підкидає цю „варязьку" теорію. На думку Маланюка прийдуть колись „русяві" лицарі і збудують нову Україну. На думку доповідача Маланюк не є націоналістом, хоч націоналісти вважають його своїм.

В дискусії після доповіді взяли участь: І. Лобода, проф. Я. Рудницький, М. Гнатів, А. Качор, В. Топольницький і ін.

Доповідь відбулася під час виставки учнів малярської школи проф. К. Антоновича, перед її закриттям. Проф. Славутич був покликаний закрити цю цікаву виставку.

А. Б.

ДОПОВНЕННЯ ВІСТОК

У повідомленні про похорон сл. п. проф. Івана Красника в Шикаґо, поданому в „Свободі" з 23-го червня ц. р., помилково пропущено, що від Окружного Комітету Відділів УНСоюзу прощав Покійного в останню дорогу проф. Михальцевич. Це згадано в „Шікаґовській Хроніці" інж. Ст. Куропася, що надрукована в „Свободі" з 29-го червня.

У доповнені вістки про конвенцію Українських Американських Ветеранів, поданої в „Свободі" з 29-го червня, додати, що УНСоюз на цій конвенції репрезентував голова Головної Контрольної Комісії УНС д-р Володимир Ґалан.